

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları ve Program Kılavuzuna Yönelik Görüşleri

Kurşun, Duygu¹ <https://orcid.org/0000-0002-2865-7026>

Gündoğdu, Kerim² <https://orcid.org/0000-0003-4809-3405>

ÖZET

Bu çalışmanın amacı özel eğitim öğretmenlerinin genel olarak bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) ve 2022 yılında yayımlanan BEP kılavuzuna yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Aydın'ın Didim ilçesinde görev yapan özel eğitim öğretmenleri ile yürütülmüştür. Nitel araştırmaya dayalı bir durum çalışması olarak yapılan araştırmaya altı özel eğitim öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler sonunda elde edilen veriler betimsel analiz aracılığıyla çözümlenmiştir. Kılavuz 2022'de yayımlandığından çalışmanın alanyazında ilk olduğu söylenebilir. Araştırmada katılımcıların 2022 yılında yayımlanan BEP kılavuzunu inceleyip incelemedikleri tespit edildikten sonra, kılavuz ile ilgili farklı görüşlerine yer verilmiştir. Bunun yanında, BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında karşılaşılan sorunlar ile bunların çözümüne yönelik önerilere yanıt aranmıştır. Bulgular genel olarak BEP raporuyla ilgili sorun yaşanmadığını gösterse de, katılımcıların yalnızca yarısı BEP kılavuzunu inceleyebilmiştir. Öğretmenlerin çocuğun düzeyini tanıma, ailelerle iletişim, aile katılımı gibi hususlarda sıklıkla problem yaşamaktadır. Raporların zamanla bir formaliteye dönüşme riskinden bahsedilen çalışmada, kazanımların güncellenmesi, komisyonun daha işlevsel olması ve alternatif değerlendirmeye yönelme konularında önerilerde bulunulmuştur.

Gönderi Tarihi

23.06.2023

Kabul Tarihi

28.07/2023

Anahtar Kelimeler

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı, Bireyselleştirilmiş Öğretim Programı Kılavuzu, Özel Eğitim.

Special Education Teachers' Opinions on Individually Differentiated Curriculum and Teacher Guide

Abstract

The aim of this study is to investigate the opinions of special education teachers about individualized education programs (IEP) in general and the IEP guideline published in 2022. This study was conducted with special education teachers working in a district of Aydın, Türkiye in the 2022-2023 academic year. Six special education teachers voluntarily participated in the study, which was conducted as a case study based on qualitative research. Data were collected through a semi-structured interview form and analyzed descriptively. Since the Guideline was published in 2022, this study may be the first in the relevant literature. In the study, after determining whether the participants reviewed the IEP guideline published in 2022, their different opinions about the guideline were included. In addition, the problems encountered in IEP preparation, implementation and evaluation stages and suggestions for their solutions were sought. Although the findings showed that there were no problems with the IEP report in general, only half of the participants were able to review the IEP guide. Teachers frequently had problems with issues such as determining the level of the child, communication with families, and family involvement. The risk of the reports transforming into a formality over time was mentioned in the study, and suggestions were made for updating the attainments, making the commission more functional, and considering alternative assessment.

Received

23.06.2023

Accepted

28.07/2023

Key Words

Special Education, Individualized Education Plan, Individualized Education Plan Guide

¹ Sorumlu Yazar: Kurşun, Duygu, Special Education Teacher, Didim/Aydın, duygu.gurbuzer@hotmail.com

² Gündoğdu Kerim, Prof. Dr. Adnan Menderes University, kerim.gundogdu@adu.edu.tr

GİRİŞ

Temel insan haklarından biri olan eğitim hakkı, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde (İHEB) “*Herkes eğitim hakkına sahiptir.*” olarak ifade edilmektedir (İHEB, Madde 26). Bu maddeye paralel olarak Anayasasının 42. maddesinde “*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir*” ifadesi bulunmaktadır (T.C. Anayasası, 2023). Bu maddelere bakıldığında “herkes” sözcüğünün arkasında cinsiyet, yaş, ırk veya özel gereksinim vb. farklılıklara bakılmaksızın tüm bireyleri kapsayan kesinlik olduğu dikkat çekmektedir. Özel gereksinimi olan kişilerin eğitim haklarını da kapsamakta olan bu maddelerin yanında Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmede (The Convention on the Rights of Persons with Disabilities, [CRPD], 2007, Madde 24) eğitim haklarına yer vermektedir (Yazıcıoğlu, 2019).

Normal gelişime sahip olanlar gibi, özel gereksinimliler de eğitsel gereksinimlerini en üst düzeyde karşılayabilecek hizmetlerden yararlanma hakkına sahiptir. Bu durum girişte belirtildiği gibi milletlerarası anlaşmalar ve yasal düzenlemeler ile güvence altına alınmıştır. Bununla birlikte, özel gereksinimlilerin normal gelişim gösteren bireylerle kıyaslandığında daha yoğun ve özel eğitim programlarına tabi oldukları, ancak bu konuda eşit haklardan her zaman yararlanamadıkları açıktır. Eğitimin bireysel özelliklere uygun biçimde düzenlenmesinin önemli olduğu asırlar öncesinde kabul görmüştür ve bu kabulün bireylerin eğitiminde anlamlı ve başarılı bir sonuca yol açtığı söylenebilir. Özel gereksinimli bireylerin gereksinim ve özellikleri birbirlerinden farklı olduğundan, bunlara sağlanacak hizmetlerde bireyselleşme ihtiyacın ötesinde bir zorunluluktur. Bireysel ihtiyaçlara uygun şekilde planlanana hizmetlerin merkezinde ise bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) bulunmaktadır (Aksoy ve Alan, 2019).

Özel gereksinimlilerin eğitimleri denildiği zaman ilk akla gelen kavramlardan biri ‘özel eğitim’dir. Özel gereksinimlilere sunulan eğitim hizmetleri birey ne tür eğitim kurumlarında eğitimine devam ederse etsin, özel eğitim düzenlemeleri kapsamında bulunmaktadır. Alanyazında özel eğitime dair birçok tanım vardır. Bu tanımlardan birine göre özel eğitim “bireysel şekilde planlanan, amaç ve hedefe yönelik, özelleşmiş, yoğun bir eğitim sürecidir” (Şahin ve Gürler, 2018, s.595). Diğer detaylı bir tanıma göre ise özel eğitim “özel gereksinimli bireylerin kişiye özgü gereksinimlerini karşılama amacıyla, özel materyaller, öğretim teknikleri, araç ve gereçler ve/veya olanaklar gerektiren, özel olarak geliştirilmiş olan eğitim” olarak tanımlanmıştır (Söğüt ve Deniz, 2018, 423-443).

Eğitimde fırsat eşitliği prensibi demokrasiyle yönetilen toplumlarda temel şartlardan biri olarak gözetilir. Bundan dolayı, engelli bireylere özel eğitim hizmetinin verilmesi bu şartın beklenen bir sonucudur. Özel eğitimin tarihsel gelişimi dikkate alındığında, demokrasinin gelişimi ile paralel biçimde birey özgürlüğü, eşitliği ve bağımsızlığının gündeme taşındığı; engellilerin öğrenme hakkının teslim edildiği ve toplumda bu bireylerle birlikte diğer bireysel farklılıklara yönelik de eğitim yapılabilirdiği görülmüştür. Bu bakımdan dünya çapında yapılan ilk girişimlerden biri olarak ABD’de 1975’te çıkarılan Federal Yasa’da bütün engelli bireylerin zayıf ve güçlü yönlerinin belirlenmesi ve bu özelliklere uygun BEP’lerin hazırlanması uygun bulunmuştur (İlik, 2015). Bu kapsamda ‘PL 94-142’ tüm engelli bireylerin eğitimini kapsayan bir kanundur. Bu kanunun 1980 yılı Eylül ayında tam olarak uygulanmaya başlamasıyla, uzun seneler süren bir hayalin gerçeğe dönüşmüş ve bir ideal hakkın teslimi gerçekleşmiştir. Küçük bir azınlık da olsa bazı kesimler ‘PL 94-142’ kanununu geçici bir hareket olarak görmüşlerdir. ‘Bütün Engelli Çocuklar İçin Eğitim Yasası’ olan kanun ABD’nin, eğitim, politik, sosyal güçleriyle eğilimlerinin birikimi sonucunda meydana gelmiştir. Bundan dolayı 1960’lı yıllarda önemli gelişmeler arasında sayılmakta olan insan hakları hareketleriyle, özel gereksinimleri olmayanlar kadar özel gereksinimli bireylerin de

hak ve ihtiyaçlarına önem verilmiştir. Bu kanunla beraber özel gereksinimleri olan kişilerin örgün eğitim kurumlarına katılarak, kaynaştırma eğitimi aldıklarına şahit olunmuştur (Aksoy ve Alan, 2019). Bu kanun doğrultusunda toplumda yer alan özel gereksinimli bireyler yararına olacak şekilde sınama, değerlendirme, tanılama ve yerleştirme sürecinin yapıcı bir biçimde sorgulanması; ebeveyn organizasyonlarının etkinliklerinin ve alınan kararlara katılımları; ilgili konuda eğitim teknolojilerinde kaydedilen gelişmeler yönelik farkındalık ile özel gereksinimli bireylerin haklarının güvence altına alınması sağlanmıştır.

Türkiye’de ise Resmi Gazetenin 06.06.1997 tarihli 23011 nolu sayısında yayınlanan ‘573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin (1997) 4. Madde ve (f) bendi, “özel eğitim gerektiren bireyler için Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) geliştirilmesi ve eğitim programının bireyselleştirilerek uygulanması esastır” maddesiyle BEP yasal olarak zorunlu hale getirilmiştir (ÖRGM, 2012). BEP özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin kendilerine özgü eğitsel gereksinimlerini karşılamak üzere uygun eğitim öğretim ortamlarından ve destek eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmasını sağlamak üzere aile, öğretmen ve uzmanların iş birliğiyle hazırlanmış yazılı dokümandır. BEP ülkemizde ilk olarak 1997 yılında kabul edilen 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yasal bir zorunluluk haline gelmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2022 yılı Eylül ayında ‘Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı: Tüm Öğretmenler İçin Yol Haritası’ ismiyle bir kılavuz yayımlanmıştır. Bu kılavuzda BEP’in kim tarafından ve neden hazırlandığıyla ilgili detaylı açıklamalara yer verilmiştir. Bu araştırmada konuyla ilgili öğretmenlerin BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde yaşadıkları sorunların saptanması ve saptanan sorunlara yönelik çözüm önerilerinin neler olduğunun tespiti amaçlanmaktadır.

Alanyazında BEP’lerle ilişkili olarak birçok farklı tanım bulunmaktadır. Yapılan bu tanımlarda BEP’lerle ilgili hem farklı hem de benzer bileşen vurgulanmaktadır. Goodman ve Bond (1993), BEP’in bir özel gereksinimli bireyin eşsiz gereksinimlerini karşılamaya yönelik olduğunu belirtmiştir. Siegel (2007, 259-263) ise BEP’i “çocukların bütün eğitim programının bir betimlemesi” olarak tanımlamaktadır. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2018, Madde 4, 1) ise BEP eğitim gereksinimleri ve performanslar doğrultusunda amaçlanan hedeflere varmaya yönelik oluşturulan ve bu gereksinime sahip bireylere verilmesi gerekli destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programı olarak görülmektedir. Sarı ve İlik (2014, 77-98) BEP’i daha işevuruk açıdan görerek “bireyin mevcut performansını, nasıl bir eğitim verilmesi gerektiğini, bu eğitim için gerekli olan süreyi, programın faydalı olup olmamasının değerlendirilmesini içeren ve çocuğun belirlenen amaçları öğrenip öğrenmediğinin nasıl değerlendirilebileceğini kapsayan bir program” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlarda kavrama farklı açılardan bakılsa da, BEP’in özel gereksinimli bireylerin eğitim gereksinimlerine yönelik planlama, uygulama ve performans izlemeye olanak sağlayan yol haritası olduğu genel kabul görmektedir.

Özel gereksinimli öğrencilerin eğitimleri, öğretmenler açısından çok fazla eğitim, sabır ve şefkat gerektirmektedir. Tamamen kapsayıcı sınıflarda, normal gelişim gösteren öğrencilerden ileri derecede engelli öğrencilere kadar değişen eğitim ve gelişim yelpazesinden öğrenciler bulunmaktadır. Bu nedenle, öğretmenin tüm öğrencileri dengeli bir şekilde desteklemesi zorlaşmaktadır. Öğretmenler özel gereksinimlilerin bulunduğu sınıflarda çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Özellikle ilk yıllarının zorlu geçmesine neden olacak şekilde özel ihtiyaç sınıflarında yeterli deneyim ve beceriye sahip olmamaları; uyarlanabilir donanım ve iletişim araçlarının eksikliği; öğretmen yardımcılarının olmaması; tüm öğrencileri kapsayıcı etkinlikler oluşturamama; daha ciddi engeli olan öğrencileri dahil edememe; hastalıklar, diyet ve diğer özel ihtiyaçlarla uğraşma; öğrencilere duyuşsal özellikleri öğretmede yaşanan zorluklar; öğrencilerin ebeveynleri ile iletişimde yaşananlar ve bireyselleştirilmiş ders planlarından kaynaklanan birçok farklı durum öne çıkmaktadır (Sivrikaya ve Yıkılmış, 2016).

Bilindiği gibi, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenciye özgü çizilen bir yol haritası olarak tanımlanan BEP'lerin merkezinde öğrencinin kendisi vardır. Bu nedenle BEP hazırlamanın ve uygulamanın eğitim-öğretim sürecinin niteliğini artırdığı alanyazında yaygın bir şekilde kabul edilmiştir. Örneğin, BEP'ler ile öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarına uygun olarak eğitim planlaması yapılırken, aynı zamanda öğretmenlere ve ailelere eğitim sürecinde sırasıyla neyin, nasıl ve ne süreyle yapılacağına ilişkin bir yol haritası da sunulur. Ayrıca, etkili bir şekilde BEP geliştirilir ve uygulanır ise kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarında niteliğin artırılmasına önemli katkıda bulunulabilir (ÖRGM, 2022).

BEP çocukların mevcut performanslarını uzun veya kısa vadedeki hedefleri, çocukların uzun vadedeki hedeflerine doğru ilerlemelerini belgelemede kullanılmaktadır. Pek çok özel eğitim öğretmeni bireysel olanaklar sunmanın özel eğitimi 'özel' kılan unsurlardan biri olduğunu ve BEP'lerin içeriğini ayarlayabilme konusunda bir anahtar olduğunu ifade etmektedir. Eğitimde bireysel farkları dikkate almanın benimsenmesi sınıf ortamında yer alan özel gereksinimli çocuklara uygun BEP'lerin oluşturulup okul programına uyarlanması, ders kapsamının tüm özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde genişletilmesi ile gerçekleşebilir. Bunların yanında özel gereksinimi olan bireylerin kaynaştırma eğitimlerine yerleştirilmesi yönündeki gayret, sınıf öğretmenlerine yeni rollerin ve sorumlulukların yüklenmesi anlamına gelmektedir.

Türkiye'de öğrenim gören özel çocuklar eğitim hayatları boyunca çok fazla sorunla karşılaşmaktadır. Yetersiz sınıf sayıları, uygunsuz fiziki koşullar, çocukların aldıkları rapor düzeyinin akademik ve fiziki hazırbulunuşlukları ile uyumaması gibi pek çok sorunla sıkça karşılaşmaktadır (Kuyumcu, 2011). Bu sorunlarla en çok karşı karşıya kalan paydaşlar ise alanda çalışan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin teoride ve uygulamada BEP'lere yönelik yaşadıkları süreçlerin ve yeni yayımlanan kılavuza yönelik görüşlerinin bütüncül olarak ele alınması önem arz etmektedir. BEP'lerle ilgili teori ve uygulamada yaşanan farklılıkların sahada bizzat çalışan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak tespiti ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşler özel eğitim ve eğitim programları niteliğinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu çalışmanın genel amacı, özel eğitim öğretmenlerinin BEP'ler ve 2022 yılında yayımlanan BEP kılavuzuna yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. BEP Kılavuzuna ve BEP'lere ilişkin öğretmenlerin genel olarak görüşleri nelerdir?
2. BEP geliştirme, uygulama ve değerlendirme çalışmalarına yönelik öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
3. BEP geliştirme sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm yollarına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
4. BEP'lerin değerlendirilmesi sürecine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımına başvurulmuştur. Var olan güncel bir olguyu veya durumu kendi doğal ortam içerisinde çalışmayı benimseyen durum çalışması yöntemine göre desenlenen bu çalışmada incelenen durum BEP'ler ve BEP kılavuzudur. BEP Kılavuzu ve BEP'ler bütüncül bir bakış açısıyla ve farklı kurumlardan katılımcılar açısından incelendiğinden durum çalışması türlerinden 'bütüncül çoklu durum deseni' kullanılarak araştırma yürütülmüştür (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın katılımcıları, ilk araştırmacının da görev yaptığı Aydın ili Didim ilçesinden uygunluk örnekleme aracılığıyla çalışmaya dahil edilen farklı özel eğitim kurumlarda kadrolu altı özel eğitim öğretmenidir. Öğretmenler sırayla kodlanarak (örn. Ö1, Ö2, Ö3... Ö6) cinsiyet, kıdem ve öğretilen sınıf düzeyi bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcılar Hakkında Tanımlayıcı Bilgiler

Öğretmen	Cinsiyeti	Kıdem	Sınıf Düzeyi
Ö1	E	34 yıl	Orta zihinsel
Ö2	E	28 yıl	Hafif zihinsel
Ö3	E	12 yıl	Orta-ağır otizmli
Ö4	E	36 yıl	Orta zihinsel
Ö5	K	3 yıl	Hafif otizm ilkokul
Ö6	K	4 yıl	Orta-ağır otizmli

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır (Patton, 1987; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırma sorularına cevap bulabilmek adına araştırmacılar tarafından bir görüşme formu geliştirilmiş ve ilk yazarın da görev yaptığı kurumdan bir gönüllü öğretmen üzerinde pilot olarak denenerek forma son hali verilmiştir. Pilot deneme ve uzman görüşleri sonrasında görüşmelere katılan öğretmenlere 11 sorudan oluşan form uygulanmıştır. Görüşme süreleri katılımcılara göre 9-15 dk arasında değişmiştir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanan veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Betimsel analizde, gözlemlenmiş ya da görüşülmüş olan bireylerin fikirleri düzenlenir, betimlenir ve dikkat çekici bir şekilde aktarma gayesiyle çoğunlukla doğrudan alıntılara yer verilir (Creswell, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yapılan görüşme sonunda elde edilen veriler düzenlenmiş ve ifadeler MS Word ortamında doküman haline getirilmiştir. Bulgular hem araştırma sorularının doğrultusunda oluşturulan temalara göre, hem de araştırmacının informal gözlemleri ile ve görüşme sürecinde ortaya çıkan sonda sorular dikkate alınarak düzenlenip sunulmuştur. Betimsel analiz çerçevesinde bulgular elde edilmeden önce belirlenen temalara göre veriler özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR

BEP Kılavuzuna İlişkin Genel Görüşler

Araştırmaya katılan öğretmenlere 2022’de yayımlanan BEP kılavuzuyla ilgili görüşlerini paylaşmaları ve kılavuzu inceleyip incelemediklerini belirtmeleri için sorular yöneltilmiştir. Elde edilen yanıtlar çerçevesinde oluşan ‘BEP Kılavuzuna İlişkin Görüşler’ teması altında bu görüşler sunulmuştur.

Katılımcıların yarısı 2022’de yayımlanan BEP kılavuzunu incelediklerini ifade ederken, diğer yarısı henüz incelemediklerini belirtmiştir. Bu verilere göre, katılımcıların tamamının yeni kılavuz konusunda bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerden BEP kılavuzunu

inceleyen öğretmenlerden biri (Ö6) “kılavuz plan hazırlamamda çok yardımcı oldu. Olumlu yönü olarak ilk kez hazırlayanlar için güzel, güvenilir bir kaynak ve anlaşılır. Olumsuz yönü olarak amaçların sayıları arttırılabildi ve bazı kazanımlar çok fazla uzun kelimelerle ifade edilmiş” şeklinde görüş bildirmiştir. Ö3 kodlu katılımcı ise kılavuzu yüzeysel olarak inceleme fırsatı bulduğunu belirtmiştir. Bu katılımcının yeni yayımlanan BEP kılavuzuna ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Yüzeysel baktım ama yazım format değişikliğinden başka bir şey yok. Biçimsel değişiklik var. Nötrüm. Bu kılavuzdan önce BEP’lerin devamlılığı konusunda çalışma yapılması gerektiğini düşünüyorum. Geçmişten gelen bir havuz oluşturulup 1. Sınıftan itibaren ilerlemeyi gözlemleme şansı olur. Çıktı değil e-okulda çevrim içi BEP bölümü olmasını sağladım.”

Katılımcıların BEP kılavuzuyla ilgili genel görüşleri dikkate alındığında, katılımcıların yarısına yakınının BEP kılavuzunu incelediği söylenebilir. İnceleyen katılımcıların biri kılavuzun BEP hazırlamada yardımcı olduğunu belirtirken, diğeri ise kılavuzda sadece ‘biçimsel değişiklikler’in olduğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak, katılımcıların BEP kılavuzuyla ilgili genel görüşlerinde çelişkiler yer aldığı görülmüştür ve kılavuza yönelik daha derin bir incelemenin gerekliliği özellikle vurgulanmaktadır.

BEP’lere İlişkin Genel Görüşler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin BEP’lere ilişkin genel algıları incelenmiştir. Bu tema altında aynı zamanda BEP’lerin öğretmenlerce olumlu veya olumsuz yönleri ile BEP’lerin format açısından nasıl görüldüğü ve nasıl daha iyileştirilebileceğiyle ilgili olarak da veri elde edilmiştir.

Öğretmenler BEP raporu ile ilgili genel olarak sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan ikisi BEP’in ezbere veya tekdüze anlayışla yapılıyor olmasından ‘olumsuz özellik’ olarak bahsederken, bir diğeri BEP hazırlamanın çok zaman alabildiğinden bahsetmiştir. Bu hususlara yönelik olarak bazı dikkat çekici ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Formaliteden yapıyoruz. Dersin saatine göre kazanımları arttırıyoruz. 5 saatlik Türkçe dersinde daha çok kazanım alırken 2 saatlik Beden eğitimi dersinde daha az kazanım aldık. Çocuğun düzeyine göre kazanımları kendimiz yazdık. Geçen sene ilk kez bunu yaptık. Rehber öğretmenin hiç yardımı olmadı. Çözüm olarak internetten hazır şablonlardan yararlandık. İdare yapılacak dedi rehber öğretmen yapılmayacak dedi arada biz kaldık ve çok zorlandık.” (Ö5)

“BEPler ezbere yapılan, doğruluğu olmayan, komisyonu asla toplanmadan hazırlanan belgeler... Prosedür olarak yapılıyor, bunlar olumsuz yönleri... Gerçekten hakkı ile yapılırsa çocuklar için ve öğretmenler için faydalı olur. Buda olumlu yönü.” (Ö3)

Genel görüşler teması altında elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında, BEP raporları hakkında genel anlamda sıkıntı yaşanmadığı söylenebilir. Bununla birlikte, bazı öğretmenlerin BEP’lerin prosedürel bir anlayışla ele alınmasını eleştirdikleri ve ciddiyetle yapıldığında ise epeyce zaman aldığını düşündükleri dikkat çekmektedir. Bazı öğretmenler, BEP raporlarının zamanla formaliteye dönüşebileceği endişesi taşıdıklarını ve olması gerektiği şekilde hazırlanmaması durumunda çocuklar ve öğretmenler için yararlı olmayabileceğini belirtmektedirler. Öğretmenler BEP hazırlama sürecinde rehber öğretmenlerin yardımının yetersiz kalabileceğini ve belki de hazır şablonlardan yararlanmanın bir çözüm olarak düşünülebileceğini ifade etmiştir.

BEP Geliştirme, Uygulama ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Görüşler

Bu başlık altında BEP geliştirme ve uygulama sürecinde yapılan çalışmalar ile bu süreçte sıklıkla karşılaşılan zorluklar ve çözüm yollarına ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgular ‘BEP Geliştirme, Uygulama ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Görüşler’ teması altında sunulmuştur.

Araştırmaya katılan altı öğretmenden biri ‘tarih seçimi’, ikisi ‘çocuk düzeyini tanıma’, biri ise ‘aile katılımı’ konularının üzerinde durmuştur. Elde edilen veriler incelendiğinde en sıklıkla çocuk düzeyini tanıma konusunda öğretmenlerin zorlandığı anlaşılırken, sonrasında ailelerle iletişim, aile katılımı gibi hususlarda yaşananlar gibi sorunların sıralandığı görülmektedir. BEP geliştirmeye ilişkin yaşanan bu durumları dile getiren üç farklı öğretmenin dikkati çeken bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“BEP yaparken çocuğu tanımiyorsak bir hafta gözlem yaparak düzeyi yukarı çıkarmak için ne yapabilirizi düşünüyoruz. Ailenin mantıklı isteklerini dikkate alıyoruz. Düzeyine uygun ve mantıklı olan istekleri dikkate alıyoruz.” (Ö1)

“BEP hazırlama sürecine öğrencinin ailesi ile görüşme ve performans değerlendirmesi yaparak başladım. Aileye her zaman ulaşamama problemi ve ailelerin ilgisizliği, ailelerin yeterli eğitime sahip olmayışları gibi problemlerle karşılaşabiliyorum.” (Ö4)

“Tarih seçimi yaparken zorlanıyorum. Esnek zaman aralığı verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö6)

Bu ifadelerden de görülmektedir ki, öğretmenler öğrenci düzeylerini daha iyi anlamak için gözlem yaparken, aynı zamanda ailelerin görüşlerini dikkate almakta ve düzeylerine uygun istekleri de değerlendirmektedirler. Bununla birlikte, ailelere ulaşmakta zorluklar yaşanabilmekte ve ailelerin eğitim düzeylerinin düşüklüğü bu konuda bir engel oluşturabilmektedir. Tarih seçimi konusunda ise öğretmenlerin daha esnek zaman aralıkları talep ettikleri görülmüştür.

BEP Geliştirme Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Yollarına İlişkin Öneriler

BEP’in geliştirilmesi sürecinde öğretmenlerin yaşadığı sorunlar ile bunlara yönelik çözüm yollarının neler olabileceği incelenmiştir. Katılımcılardan ikisi ‘ailelere ulaşma’, biri ‘geçmiş verilere erişim’, biri ‘çocuğu tanıma hususunda yaşanan sorunlar’a, kalan iki öğretmen de bu süreçte herhangi bir ‘sorun yaşanmadığına dikkati çekmişlerdir. Bu hususlara ilişkin dile getirilen bazı örnek ifadeler aşağıda verilmiştir:

“Çocuğun geçmiş verilerine ulaşamamak. Ailelerin doğru bilgi vermemesi. Yanlış yerleştirme kararı verilmesi.” (Ö3)

“BEP hazırlarken çocuğu tanıyamadığımız için gözü kapalı BEP hazırlıyorsunuz. İlerleyen süreçte çocuğu tanıyınca neleri yapıp neleri yapamadığını görüyoruz. BEP’lerin çocuğu tanıdıktan sonra hazırlanması gerekir.” (Ö1)

“BEP geliştirme ekibi toplantısında zorluklar yaşanmakta. Veliye ulaşmak zor olmakta. Bu durumlar öğretmene bırakılabilir.” (Ö4)

Bu ifadeler dikkatle incelendiğinde katılımcıların BEP geliştirme sürecinde ailelerle iletişimde, çocuğun tüm gelişim özelliklerinin tanınabilmesi konusunda BEP hazırlanan çocuğa ait tüm verileri elde etme konusunda zorluk yaşadıkları söylenebilir. Tüm bu hususlar BEP hazırlarken sonraki aşamalarda uyumsuzluk yaşanmasına neden olabileceğini göstermektedir. Öğretmenler bu sorunların çözümü için BEP hazırlama ekibinin daha iyi organize olması, ailelere ulaşmak için daha etkili yöntemler geliştirilmesi ve BEP hazırlama sürecinin çocuğun daha iyi tanındığı bir aşamada gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

BEP Uygulama Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Yollarına İlişkin Öneriler

BEP'lerin uygulanmasında yaşanan sorunlar ve bunlara yönelik çözüm yollarına ilişkin bulgulardan elde edilen bu tema altında, öğrencilere özel olarak belirlenmiş 'amaçların artırılması', 'BEP komisyonunun daha işlevsel hale getirilmesi' ve 'eğitim deseni oluşturulması' gibi kodlara ulaşılmıştır. Bu hususlara yönelik üç öğretmenin dile getirdiği dikkat çekici ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Amaçlar artırılarak öğrenciye göre kazanımların artması sağlanabilir." Ö6

"Uzun dönemli ve kısa dönemli amaçlarda çocuğun 4 alt amacından 4. yü alıp 1.yi alamadığı durumlarda ne yapılması gerektiğini bilmiyoruz ve bu sorun yaratıyor. BEP komisyonunun işlevsel hale gelmesi çözüm olabilir." Ö5

"Hazırlarken yaşanan sorun çözümlerse eğitim deseni oluşturulup uygulamada yaşanacak sorunlar ortadan kaldırılıyor." Ö1

Öğretmenler kısa ve uzun dönemli amaçlara odaklanarak kazanımların artırılmasının önemli olduğunu ve BEP komisyonunun sorunları çözmek için daha etkili bir şekilde çalışması gerektiğini bildirmektedir. Ayrıca, eğitim deseni oluşturmanın uygulama sırasında yaşanacak sorunları ortadan kaldıracak şekilde konusunda düşünce birliği vardır.

BEP Değerlendirme Sürecinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Yollarına İlişkin Öneriler

BEP'lerin değerlendirilmesi sürecinde yaşanan sorunlar ve bunlara yönelik çözüm yollarına yönelik öğretmen görüşlerinden elde edilen cevaplar incelendiğinde, 'öğrenciden dönüt alma', 'zaman yönetimi/zamanında değerlendirme', 'uygulamadaki aksaklıkların değerlendirmeye yansımaları' gibi konularda sorun yaşandığı gözlenmiştir. Katılımcılardan biri ise BEP'e bağlı ilerlenemediğini belirtmiştir. Aşağıda bu durumlara ilişkin bazı öğretmenlerden elde edilen örnek görüşlere yer verilmiştir.

"Değerlendirmeler çok zaman almakta... Değerlendirmelerde yönergeler değiştikçe sonuçta değişebilmektedir. Sadece kağıt üzerinde değerlendirme hatalara neden olmaktadır. Öğretmenin genel değerlendirmesi bazen daha objektif olabilmektedir." Ö4

"Uygulamalarda yaşanan aksaklıklar sebebiyle değerlendirme sağlıklı değil. Hazırlık ve uygulamada yaşanan sorunlar çözülmeden değerlendirmeden söz etmek mümkün değil." Ö3

"Çocuğun düzeyine göre değerlendirme farklı oluyor. Ağır öğrencide dönüt almak çok zor. Beceri kazandırırken dönüt almak daha basit fakat akademik olarak çok zor. Öz bakımda çok daha zor oluyor." Ö1

Görüşmelerin sonunda katılımcılarla yapılan son değerlendirmede 'kaynaştırma, engel düzeyleri ve öğretmen yetersizliği, yaratıcı ve gelişimsel BEP hazırlama' gibi konularda öğretmenlerin oldukça manidar görüşlere sahip oldukları gözlenmiştir. Bu konularla ilgili dikkat çekici çeşitli ifadeler aşağıda verilmiştir:

"Tüm engelli çocukların (orta ve ağır düzey) özel eğitim uygulama okullarında okuması gerekir. Tüm branş öğretmenleri derse girip çocukların daha iyi ilerlemesi sağlanıyor. RAM raporları ile çocuk düzeyleri uyuşmuyor. Eğitim programları uygulanabilir değil. Bunlarla ilgili düzenlemeler yapılmasını istiyorum." Ö1

"Orta-ağır otizm sınıflarında meslek alan öğretmenleri bulunmuyor. Bu yüzden beceri ve spor eğitimleri, sanat etkinlikleri eksik kalıyor. Bu eksiklik eğitimin temelini yıkıyor." Ö3

"Basmakalıp BEP anlayışından uzaklaşılmalı, öğrenciye faydası dokunacak BEP hazırlanmalıdır. Öğretmen gerektiğinde BEP dışına çıkabilmelidir. Öğrencilerdeki anlık değişime göre anlık kararları öğretmen verebilmelidir." Ö4

Bu örnek ifadeler de dikkate alındığında, öğretmenlerin BEP değerlendirme sürecinde yaşadıkları sorunlar ve önerilerin oldukça yoğun olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin sorunların aşılması noktasında BEP kazanımlarının güncellenmesi, BEP komisyonunun daha işlevsel hale getirilmesi, öğrenci düzeyine uygun alternatif değerlendirmeler yapılması, öğrencilerdeki anlık değişimleri dikkate alan esnek karar alma süreçlerine sahip olunması ve özel eğitim okullarında etraflıca bir düzenleme yapılması gibi önerilerinin olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma özel eğitim öğretmenlerinin BEP'ler ve 2022 yılında yayımlanan BEP kılavuzuna yönelik görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan özel eğitim öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin BEP kılavuzuna aşinalıkları ve kılavuz ile ilgili genel görüşleri, kılavuzda yer alan içerik ve unsurlar; BEP hazırlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri gibi çeşitli konular genel olarak ele alınmıştır. Bu noktada katılımcıların yalnızca yarısının BEP kılavuzunu inceledikleri dikkati çekmiştir. Diğer yandan özel eğitim öğretmenlerinin, en fazla 'çocuk düzeyini tanıma' konusunda zorlandığı anlaşılırken, bunun ardından 'ailelerle iletişim', 'aile katılımı' gibi hususlarda sıklıkla problem yaşadıkları anlaşılmıştır. Katılımcılar genel olarak BEP raporu ile ilgili sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Olumsuz özellik olarak katılımcılardan ikisi ezbere yapıyor olabileceğinden, biri de çok zaman alabileceğinden bahsetmiştir.

BEP konusunda yapılan araştırmalar, öğretmenlerin BEP hazırlama yeterlikleri, uygulama süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler ve öğrencilerin BEP'lerle ilgili algılarını anlamayı amaçlamaktadır. Konuyla ilgili olarak farklı eğitim düzey ve kademelerinde çok sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Kesici (2019) tarafından yapılan bir araştırmada, zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerin tarih derslerine ilişkin algıları ve öğretmenlerin bu süreçte karşılaştıkları sorunlar belirlenmiştir. Mutlu ve Korkmaz (2020) ise özel gereksinimli öğrencilerin beden eğitimi derslerinde BEP kullanımının önerildiği bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Öğrencilerin hedeflerine ulaşip ulaşmadıklarını ölçmek ve BEP'i değerlendirmek için öğretmenlerin öğrencilerin performans düzeylerini karşılaştırmaları gerektiği belirtilmiştir. Özan ve Sarıca (2021) ise çeşitli ilkokullarda BEP sürecinde karşılaşılan güçlükleri ve çözüm önerilerini belirlemek için odak grup görüşmeleri yaptıkları bir çalışmada, öğretmenlerin mesleki gelişim ve paydaşlarla etkili iletişim ve iş birliğine önem vermesi gerektiğini ortaya koymuştur. Sarı ve Gürbüz (2021) ise özel eğitim meslek okullarında zihinsel engelli/otizmli öğrencilere uygulanan öğretim programlarının uygulanması sırasında öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukları ve çözüm önerilerini incelemiştir. Öğretmenlerin programların yetersizliği ve BEP'lerin öğrencilerin gelişimine yönelik olarak düzenlenmesi gerektiği konusunda ortak bir görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Koca ve Kılınç (2022) ise ilköğretim öğretmenlerinin BEP hazırlama yeterliklerini inceledikleri araştırmalarında halihazırdaki araştırma sonuçlarına yakın sonuçlar elde etmişlerdir. Tüm bu çalışmaların genel ortak bulguları ile bu çalışmanın bulguları benzerlik sergilemektedir.

Alanyazında, konuyla ilgili çalışmaların ortak teması, özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlüklerin nasıl aşılabileceğine yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Durmaz, Kızılaslan ve Yazıcıoğlu'nun (2022) araştırmalarında, öğretmenlerin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik eğitim planı oluşturmada yetersiz kaldıkları ve bu nedenle de mesleğe başladıklarında özel gereksinimli öğrencileri tespit edebilecek etkili bir eğitim stratejisi, planlama ve içerik geliştirebilecek donanıma sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun çözümü olarak ise, öğretmen adaylarının en az

sekiz hafta bilim ve sanat merkezlerinde staj yapmaları önerilmiştir. Yazıcıoğlu'nun (2019) araştırmasında ise farklı öğretmen gruplarının BEP geliştirme, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler incelenmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişim ve yaşam boyu öğrenme olanaklarının yetersiz olduğundan; süreçte yer alan aileler, eğitimciler ve diğer uzmanlarla etkili iletişim ve iş birliği kuramamalarından ve destek hizmetlerinin yetersiz olmasından bahsetmektedir. Sarı ve Gürbüz'ün (2018) çalışmasında ise, özel eğitim meslek okullarında öğrenim gören hafif düzey zihinsel engelli/otizmliler öğrencilere uygulanan öğretim programlarının yetersiz bulunduğu ve programlardaki kazanımların öğrencileri günlük hayata hazırlayamadığı belirlenmiştir.

İdin (2016) kaynaştırma eğitimlerine yönelik gerçekleştirilen doktora ve lisansüstü çalışmaları incelediği araştırmasında BEP hazırlama noktasında özel eğitim öğretmenlerinin, çalışmamızda belirtilen hususlara paralel sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir. Şahin ve Gürler'in (2018) sınıf öğretmenleri ve destek eğitim odalarında görev alan eğitimcilerin BEP hazırlamalarına ilişkin yaptıkları araştırmada, eğitimcilerin destek eğitim odaları için hizmet içi eğitime tabi tutulduklarını ve destek eğitim odalarında görev alan eğitimcilerin sınıf öğretmenlerine göre BEP hazırlama konusunda kendilerini daha yetkin gördüklerini tespit edilmiştir. Tike-Bafra ve Kargın'ın (2009) çalışmasında da hizmet içi eğitim alan eğitimcilerin BEP hazırlamada daha az zorlukla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ek olarak, diğer araştırmalar incelendiğinde bu çalışmamızda BEP hazırlama hususunda genellikle ailelere ulaşma, çocuğu tanıma ve geçmiş verilere ulaşma gibi elde edilenlere benzer sonuçların yer aldığı görülmektedir.

Çalışmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, görünüşte programdaki kazanımların öğrencilere uygun olduğunu ancak bu kazanımlara öğrencilerin birçoğunun ulaşamadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin birçoğu, öğrenciyi hayata hazırlayacak şekilde düzenlenmeler yapılması gerektiğini ve bununla birlikte Sosyal Hayat dersi için de kazanımların geliştirilmesi gerektiğini düşünmüştür. Uygulamayı olumsuz yönde etkileyen güçlükler arasında öğrencilerin düzeylerinin oldukça farklı olması, öğrenci hazırbulunuşluklarının yetersizliği, fiziki ortam ve materyal eksikliği gibi nedenler yer almıştır. BEP uygulama konusunda öğretmenlerin bir kısmı, tüm sınıfa farklı BEP uygulanmasının başarıyı düşürdüğü, bununla birlikte öğrencilerin ilerleme kaydettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, BEP uygulamada öğretmenlerin öğrencilerin ilerlemesini takip etmeleri ve BEP'i öğrencilerin ihtiyaçlarına göre güncelleştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı, BEP uygulaması sırasında ailelerle iş birliği yapılmasının çok önemli olduğunu ve uygulama sırasında öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını artırmak için etkinliklerin daha eğlenceli hale getirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra, BEP uygulaması sırasında öğrencilerin düzeyine uygun öğretim materyallerinin kullanılmasının önemi vurgulanmıştır.

Çalışmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, özel eğitim öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanması süreçlerinde daha fazla aile katılımı ve iletişimine önem verilmesi gerektiği önerilebilir. Ayrıca, BEP kılavuzunun daha etkili şekilde kullanılması için öğretmenlere yönelik eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları düzenlenebilir. Bunun yanı sıra, BEP kılavuzunun hazırlanması aşamasında öğretmenlerin görüşlerine daha fazla yer verilmesi ve öğretmenlerin BEP raporlarını daha kolay ve hızlı bir şekilde hazırlayabilmeleri için teknoloji olanaklarının sıklıkla kullanılması önerilerinde bulunulabilir.

Çatışma Beyanı

Makalemizle ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile çıkar çatışması yoktur ve yazarlar arasında da çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma ilk yazarın tezsiz yüksek lisans dönem projesinden üretilmiş olup tüm süreçlerde akademik etik kurallara bağlı olarak hareket edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, V., & Alan, Ş. (2019). *Özel eğitim okullarında geliştirilmiş olan bireyselleştirilmiş eğitim programlarının (BEP) kalitelerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) Hazırlamaya İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(01), 39-56. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000156
- Avcıoğlu, H. (2012). Rehberlik ve Araştırma Merkez (RAM) müdürlerinin tanılama, yerleştirme-izleme, bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) geliştirme ve kaynaştırma uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(3), 2009-2031.
- Ayanoğlu, Ç., & Erdoğan, D. G. (2019). Okul yöneticilerinin özel gereksinimli öğrencilere bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlanması/uygulanması hakkındaki görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(4), 677-706. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.531039>
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Çetin, Ç. (2004). Özel eğitim alanında çalışmakta olan farklı meslek grubundaki eğitimcilerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(1) 35-46. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000073
- Durmaz, O., Kızılaslan, A., & Yazıcıoğlu, T. (2022). Fen bilimleri öğretmenlerinin özel eğitime gereksinimi olan öğrencilere ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 128-146. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2408397>
- İdin, Ş. (2016). Individualized education programs in teacher practices. *SDU International Journal of Educational Studies*, 3(1), 1-7. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/326627>
- İlik, Ş. Ş. (2015). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı eğitiminin, kaynaştırma öğretmenlerinin bep yeterliliklerine etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kargın, T. (2007). Eğitsel değerlendirme ve bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama Süreci. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 1-15. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000103
- Koca, K., & Kılınç, H. H. (2022). *İlköğretim öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama yeterlilikleri ve uygulama sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Kesici, A. G. (2019). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı çerçevesinde kaynaştırma eğitimine devam eden zihinsel engelli öğrenciler ve tarih dersleri*. [Yayımlanmamış doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Kuyumcu, Z. (2011). *BEP geliştirilmesi ve uygulanması sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri*. [Yayımlanmamış yüksek Lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Küçükler, S., Kargın, T. ve Akçamete, G. (2002). Rehberlik ve araştırma merkezi elemanlarının özel eğitim hizmetleri yönetmeliğine ilişkin görüşlerinin ve yeterlilik algılarının geliştirilmesi. *Educational Sciences and Practice*, 1(1), 101-113.
- Mutlu, S. U., & Korkmaz, N. H. (2020). Özel gereksinimli öğrenciler için beden eğitimi ve sporda kapsayıcı eğitim ve bireyselleştirilmiş eğitim programı. *Spor Bilimleri*, 171- 182.

- ÖRGM (2023). *Bireyselleştirilmiş eğitim programı tüm öğretmenler için yol haritası*. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yayın No 8253, Edt. Kübra Akbayrak.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/20140845_BYREYSELLEYTYRYLYMYE_EYYT_YM_PROGRAMI_TUM_OYRETMENLER_YCYN_YOL_HARITASI.pdf
- Özan, S., & Sarıca, A. D. (2021). Bireyselleştirilmiş eğitim programı: sınıf ve rehberlik öğretmenlerinin deneyimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(1), 147-174.
<https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.664973>
- Sarı, H., & Gürbüz, A. (2021). Özel eğitim meslek okulları öğretim programlarının uygulanması sırasında karşılaşılan güçlüklerin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Turkish Special Education Journal: International*, 3(2), 77-98. : <http://tsped.org/son-sayi>
- Siegel, D. J. (2007). Mindfulness training and neural integration: Differentiation of distinct streams of awareness and the cultivation of well-being. *Social cognitive and affective neuroscience*, 2(4), 259-263.
<https://doi.org/10.1093/scan/nsm034>
- Sivrikaya, T., & Yıkılmış, A. (2016). Özel eğitim sınıflarında görev yapan özel eğitim mezunu olan ve olmayan öğretmenlerin öğretim süreciyle ilgili gereksinimleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1984-2001. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuefd/issue/28550/304607>
- Söğüt, D. A., & Deniz, S. (2018). Sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamada karşılaştıkları güçlükler ve kaynaştırma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 423-443. <https://doi.org/10.17556/erziefd.402532>
- Şahin, A., & Gürler, B. (2018). Destek eğitim odasında ve kaynaştırma ortamlarında çalışan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecinde yaşadıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 594-625. <https://doi.org/10.14520/adyusb.437206>
- Tike-Bafra, L., & Kargın, T. (2009). Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve bu süreçte karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (KUYEB) Dergisi*, 9(4), 1933-1972.
- Yazıcıoğlu, T. (2019). *Rehberlik öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) biriminin işleyişine ilişkin görüşleri*. <https://doi.org/10.18506/anemon.520753>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The right to education, one of the fundamental human rights, is stated in the Universal Declaration of Human Rights (UDHR) as everyone has the right to education. Like those with normal development, those with special needs have the right to benefit from services that can meet their educational needs at the highest level. One of the first concepts that comes to mind when it comes to the education of people with special needs is 'special education'. The educational services provided to people with special needs are within the scope of special education regulations, regardless of the type of educational institutions in which the individual continues his/her education. Special education is a specially developed education that requires special materials, teaching techniques, tools and equipment and/or facilities in order to meet the individualized needs of individuals with special needs. IEP is a written document prepared in cooperation with families, teachers and experts to ensure that individuals with special educational needs benefit from appropriate educational environments and support education services at the highest level in order to meet their unique educational needs.

As it is known, the student himself/herself is at the center of IEPs, which are defined as a student-specific road map drawn in line with the individual differences and needs of students with special education needs. For this reason, it is widely accepted in the literature that

preparing and implementing IEPs improves the quality of the educational process. In this study, teachers' opinions about the IEP guideline published in 2022 and the problems they experienced in IEP preparation, implementation and evaluation processes and their suggestions for solutions to these problems were investigated.

Method

Qualitative research approach was used in the study. The situation examined in this study, which was designed according to the holistic multiple case study method, which adopts to study an existing current phenomenon or situation in its natural environment, is IEPs and IEP guidelines. The participants of the study were six special education teachers from Didim district of Aydın province who were included in the study through convenience sampling. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers. After pilot testing and expert opinions, the form consisting of 11 questions was applied to the teachers participating in the interviews. The data were analyzed with descriptive analysis technique.

Findings

The teachers were asked to share their opinions about the IEP guide published in 2022 and to indicate whether they had examined the guide. These opinions are presented under the theme of 'opinions on the IEP guidelines', which was formed within the framework of the responses obtained. Considering the general opinions of the participants about the IEP guide, it can be said that almost half of the participants have reviewed the IEP guide. One of the participants who examined the guide stated that it was helpful in preparing an IEP, while the other stated that there were only 'formal changes' in the guide. As a result, it was observed that there were contradictions in the participants' general opinions about the IEP guideline and the need for a deeper examination of the guideline was emphasized.

When the findings obtained under the theme of general opinions are analyzed in general, it can be said that there are no problems with IEP reports in general. However, it is noteworthy that some teachers criticize the procedural approach of IEPs and think that it takes time when done seriously. Some teachers were concerned that IEP reports might become a formality over time and that they might not be useful for children and teachers if they are not prepared as they should be. Teachers stated that the help of guidance counselors may be insufficient in the IEP preparation process and that perhaps utilizing ready-made templates could be considered as a solution.

Opinions on IEP development, implementation and evaluation studies' theme. While teachers make observations to better understand student levels, they also take into account the opinions of families and evaluate requests appropriate to their levels. However, there may be difficulties in reaching families and the low level of education of families may be an obstacle in this regard. In terms of date selection, it was observed that teachers demanded more flexible time intervals.

The problems experienced by teachers during the IEP development process and the possible solutions to these problems were examined. It can be said that the participants had difficulties in communicating with families during the IEP development process, recognizing all the developmental characteristics of the child, and obtaining all the data of the child for whom the IEP was prepared. All these issues indicate that there may be conflicts in the later stages of IEP development. Teachers state that in order to solve these problems, the IEP preparation team should be better organized, more effective methods should be developed to reach families, and the IEP preparation process should be carried out at a stage when the child is better known.

According to the findings regarding the problems encountered in the implementation of IEPs and solutions to these problems, teachers reported that it is important to increase the gains by focusing on short and long term goals and that the IEP commission should work more effectively to solve problems. In addition, there is a consensus that creating an educational design can eliminate the problems to be experienced during implementation.

When the answers obtained from the teachers' opinions regarding the problems experienced in the evaluation process of IEPs and the solutions to these problems were examined, it was observed that there were problems in issues such as 'getting feedback from the student', 'time management / timely evaluation', 'reflection of the problems in the implementation to the evaluation'. One of the participants stated that there was no progress based on the IEP. It can be said that the problems and suggestions they experienced during the IEP evaluation process were quite intense. At the point of overcoming the problems, it is seen that teachers have suggestions such as updating IEP outcomes, making the IEP commission more functional, making alternative evaluations appropriate to the student level, having flexible decision-making processes that take into account the instant changes in students, and making a comprehensive regulation in special education schools.

Conclusion and Discussion

It can be said that this study also includes the determination of the current problems experienced by special education teachers working in the field and suggestions for solutions. The study aimed to determine the views of permanent special education teachers on individualized education programs and the new guidelines. When the findings obtained in the study are evaluated in general, it is stated that the outcomes in the program are apparently appropriate for the students, but most of the students cannot reach these outcomes. Most of the teachers thought that arrangements should be made to prepare students for life and that the objectives for the Social Life course should also be developed.

Among the difficulties that negatively affected the implementation, there were reasons such as students' different levels, inadequate student readiness, lack of physical environment and materials. In terms of IEP implementation, some of the teachers stated that implementing different IEPs for the whole class decreased success, but that students made progress. In addition, it was emphasized that teachers should follow the progress of the students and update the IEP according to the needs of the students. Some of the teachers stated that it was very important to cooperate with families during IEP implementation and that activities should be made more fun to increase students' interest and motivation during implementation. In addition, the importance of using teaching materials appropriate to the level of the students during IEP implementation was emphasized.

When the findings of the study are evaluated in general, it may be suggested that special education teachers should give more importance to family participation and communication in the preparation and implementation of individualized education programs. In addition, trainings or in-service activities can be organized for teachers to use the IEP guide more effectively. Lastly, teachers' sounds may be included more in the preparation of the IEP guide and that technology opportunities should be used frequently so that teachers can prepare IEP reports more easily and quickly.